

Taşınabilir Kültürel Mirasın Korunmasına Dair Felaket Risk Yönetimi

üzerine giriş paragrafı

Cristina Menegazzi

Ulusal Miras Enstitüsü
Mavi Kalkan Ulusal Komitesi
Paris, Fransa

GİRİŞ

Kültürel mirasın felaket risk yönetimi, yalnızca son 15 yıldır uluslar arası düzeyde sistematik, metodolojik ve teorik bir tutumda karşılaşılan bir konudur. Bu karmaşık disiplin, önleyici koruma tarafından incelendikleri için yalnızca iklimsel ve çevresel faktörleri ele almaz ayrıca entegre bir felaket risk yönetimi oluşturabilsin diye emniyet, güvenlik, sosyoloji ve benzeri ile de bağlantılıdır.

Kültürel mirasın felaket risk yönetiminin tarihi kökenleri, önleyici korumanın bütünsel yaklaşımına ve bu disiplinin restorasyon ile ilgili konumunu nasıl bulduğuna dayanmaktadır. Bu disiplinin zamanla ortaya çıkmasına birçok konferans ve önemli kurslar yardımcı olmuştur.

Kültürel mirasa uygulanan felaket risk yönetiminin teorik ve uygulamalı kavramlarını sunacak terminoloji üzerinde zaman içerisinde çalışılmıştır ve buna yine zamanla karar verilmiştir. “felaket”, “risk”, “kırılganlık”, “olasılık” ve “entegre yönetim” gibi terimler, felaket risk yönetimine özgü diğer terimlerin yanı sıra daha da fazla kullanılmakta ve paylaşılmaktadır.

Coğrafi ve kültürel çeşitlilikler, bizlere riskler ve bunların analizlerine dair algılamamızın, kültürel miras ile ilgili olarak sosyolojik, psikolojik ve antropolojik terimlerde yerel duruma göre değişiklik göstereceğini göstermektedir.

Entegre acil durum yönetimi döngüsündeki çeşitli aşamalar göz önünde bulundurulmaktadır: felaketlerin etkisinden ya da ağırlığından kaçınmak ya da bunları en aza indirmek üzere uygulanacak önleyici etkinlikler olarak “risk önlenmesi ve riske karşı hazırlanmak”; felaketten kaynaklanan durumla yüzleşmek üzere acil eylem olarak “riske hazır olmak”; felaketten kaynaklanan yıkıcı etkileri en aza indirmeyi amaçlayan eylemlerin koordinasyonu olarak “riske yanıt vermek”; ve felaketten önceki duruma getirmek üzere eylem planı olarak “riskin atlatılması” (restorasyon, yeniden yapım, stabilizasyon, rehabilitasyon vb.).

Bu yeni disiplin, bizim kendi uzmanlık alanımızın dışındaki sektörleri de inceleme şansı vermektedir. Ortak mimarlar, sosyologlar, biyologlar, botanik uzmanları, konservatörler, mühendisler, itfaiyeciler, doktorlar, gönüllüler vb. ile bilimsel alışverişler bunun gelişimini arttırmaktadır.

Kültürel mirasın korunmasına dair yasal çerçeve, Silahlı Çatışma Esnasında Kültürel Varlıkların Korunması ile ilgili Hague Antlaşması (1954) ve bunun iki Protokolü (1954 ve 1999); Kültürel Varlıkların Yasa dışı İthalatı, İhracatı ve Mülkiyet Devrini Yasaklama ve Önleme Yolları üzerine UNESCO Antlaşması (1970); Çalınmış ya da

Yasa dışı olarak İhraç edilmiş Kültürel Varlıklara dair UNIDROIT Antlaşması (1995); Su altı Kültürel Mirasın Korunmasına dair UNESCO Antlaşması (2001) ile desteklenmektedir. Uluslar arası Mavi Kalkan Komitesinin ve bunun ulusal komitelerinin faaliyetleri de buna katkıda bulunmaktadır.

Mavi Kalkan Uluslararası Komitesi'nin ve komitelerinin eylemleri kültürel korunması için bazı ülkelerin Silahlı Kuvvetlerinin İrtibat Görevlileri (örneğin Avusturya) tarafından geliştirilen operasyon ve eğitimler bu katkı sağlar

ICCROM, ICOM ve bunun Koruma ve Güvenlik ile ilgili uzmanlaşmış uluslar arası komiteleri, Getty Koruma Enstitüsü, Ulusal Mavi Kalkan Komiteleri, bir çok Üniversite ve Araştırma Kurumu gibi kurumlarca son 15 yıldır, birçok destek materyali, yöntem ve eğitim müfredatı geliştirilmektedir. ICCROM, ICOM ve GCO arasındaki ortaklıkla geliştirilen Taşınabilir Kültürel Mirasın Felaket Risk Yönetimine dair Online bibliyografi olarak "Müzeler ile ilgili Acil Durum Programı", <http://gcibibs.getty.edu/asp/> adresi üzerinden GCI'nın web sitesinde mevcuttur.